

Inventariserend Veldonderzoek door middel van
Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam
Molenweg 8, Heerjansdam,
Gemeente Zwijndrecht

Inventariserend Veldonderzoek door middel van
Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam
Molenweg 8, Heerjansdam, Gemeente Zwijndrecht

**Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam
Molenweg 8, Heerjansdam, Gemeente Zwijndrecht**

SOB Research
Instituut voor Archeologisch en Aardkundig Onderzoek

©SOB Research
Heinenoord, december 2025

ISBN/EAN: 978-94-6497- 116-3

SOB Research Project nr.: 4050-2505

Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam Molenweg 8, Heerjansdam, Gemeente Zwijndrecht

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Planontwikkeling	3
1.2	Archeologisch onderzoek	3
1.3	Opdrachtverlening en fasering	5
1.4	Doel van het onderzoek	5
1.4.1	Opgave	5
1.4.1	Onderzoeksvragen	5
1.5	Onderzoeksteam	6
2.	Archeologische verwachting	9
3.	Uitvoering: methoden en technieken	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Uitvoering	11
4.	Onderzoeksresultaten	13
4.1	Bodemopbouw	13
4.2	Archeologische sporen	13
4.3	Archeologisch vondstmateriaal	19
4.3.1	Inleiding	19
4.3.2	Bouwmateriaal	20
4.3.3	Aardewerk	30
4.3.4	Gebruiksglas	32
4.3.5	Rookpijpen	32
4.3.6	Kogels en knikkers	32
4.3.7	Benen knoop	34
4.3.8	Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaal	34
4.4	Deponering	35
5.	Waardering	37
6.	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	39
6.1	Samenvatting en conclusies	39
6.2	Aanbevelingen	40
	Literatuur	41
	Verklarende woordenlijst	43

Bijlage 1	Administratieve gegevens	45
Bijlage 2	Archeologische en geologische tijdschaal	47
Bijlage 3	Overzicht voor het Holocene gebied van de gebruikelijke lithostratigrafische indeling en de vertaling naar de lithostratigrafie van De Mulder et al., 2003	49
Bijlage 4	Vondstijsten en deselectielijst	51
Bijlage 5	Fotolijst	57

1. Inleiding

1.1 Planontwikkeling

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de vergunningprocedure (omgevingsvergunning) voor de realisatie van een aanbouw aan de Dorpskerk van Heerjansdam, ter plaatse van de Molenweg 8 te Heerjansdam (Gemeente Zwijndrecht). De oppervlakte van het plangebied bedroeg circa 80 m² (zie Afbeelding 3 en 4). De vloer zal worden aangelegd op een diepte van 0.3 meter beneden het maaiveld. De onderkant van de balkenfundering zal worden aangelegd op een diepte van 0.9 meter beneden het maaiveld.

Afbeelding 1. De locatie van het plangebied (gemarkeerd met een rode stip) in Nederland.

1.2 Archeologisch onderzoek

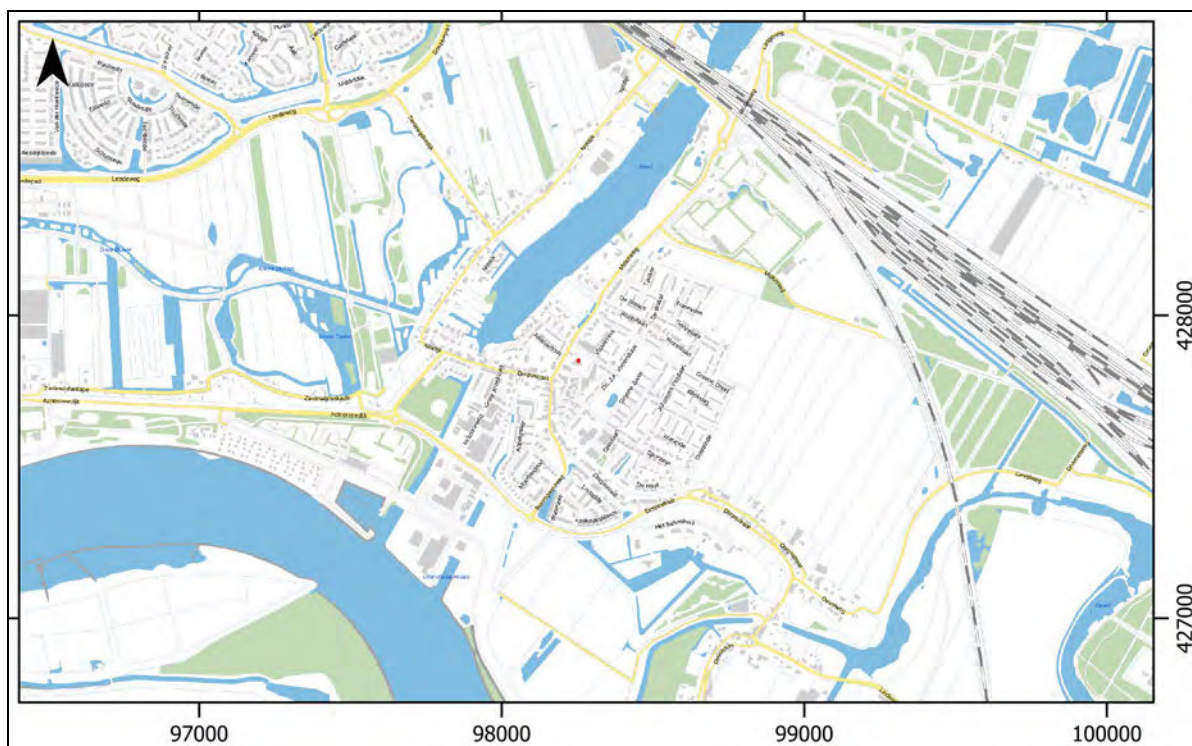
Op de kaart van het vigerende 'Bestemmingsplan Heerjansdam en bedrijventerrein Gors' ¹ wordt ter plaatse van het plangebied een zone weergegeven met een archeologische dubbelbestemming (Waarde – Archeologie 1).² Voor een dergelijke zone geldt op basis van artikel 17 van de bestemmingsplanregels een onderzoeksverplichting wanneer daar in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning bodemverstoringen worden voorzien met een oppervlakte van meer dan 100 m² en met een diepte van meer dan 0.35 meter beneden het maaiveld. Ondanks dat de oppervlakte van het plangebied slechts circa 80 m² bedraagt en er dus geen sprake is van een onderzoeksverplichting, is in het adviesdocument van 2 september 2022 van de archeologisch adviseur van de gemeente toch geadviseerd om archeologisch onderzoek uit te doen voeren: “In dit specifieke geval van bodemingrepen binnen een bekend kerkhof dat 400 jaar in gebruik is geweest en dat zeer waarschijnlijk niet geruimd is, is feitelijk qua oppervlak geen vrijstelling te geven: bij elke bodemingreep kan een individueel graf verstoord worden en dat is onwenselijk/ ethisch niet verantwoord.”³ In het adviesdocument is tevens aangegeven dat ter plaatse van het plangebied een proefsleuf moet worden aangelegd met een omvang van 4 x 4 meter en tot een diepte van 1 meter beneden het maaiveld. Wanneer er behoudenswaardige archeologische resten zouden worden aangetroffen moest er mogelijk een doorstart plaatsvinden naar een Archeologische Opgraving.

¹ Dit bestemmingsplan is door de Gemeente Zwijndrecht vastgesteld op 20 juni 2023.

² Deze dubbelbestemming en de daarbij behorende bestemmingsplanregels zijn gebaseerd op de Historisch-geografische en Archeologische Waardenkaart: Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd voor de Gemeente Zwijndrecht (De Boer en Sprangers, 2011). Op deze kaart wordt ter plaatse van het plangebied en de omgeving daarvan de historische kern van Heerjansdam weergegeven, waarvoor een zeer hoge verwachting geldt voor wat betreft de aanwezigheid van archeologische resten, met name uit de periode van de Middeleeuwen tot heden.

³ Hoevenberg, 2022

Dit advies is door de gemeente overgenomen en vervolgens is een Programma van Eisen voor het proefsleuvenonderzoek opgesteld, dat door de Gemeente Zwijndrecht is goedgekeurd en vastgesteld.⁴

Afbeelding 2. De ligging van het plangebied (gemarkeerd met een rode stip), geprojecteerd op een uitsnede van de GBKN. De bestaande bebouwing is grijs gemarkeerd. Bron GBKN: Kadaster Geo-Informatie, 2025. Schaal 1: 25.000.

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de GBKN. De bestaande bebouwing is grijs gemarkeerd. Bron GBKN: Kadaster Geo-Informatie, 2025. Schaal 1: 1.000.

⁴ Uleners en van den Bosch, 2025

1.3 Opdrachtverlening en fasering

Op basis van de op 14 mei 2025 door SOB Research opgestelde offerte heeft Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente Heerjansdam op 19 mei 2025 aan SOB Research opdracht verleend om het IVO-P uit te voeren. Na de opdrachtverlening is eerst gewerkt aan de voorbereiding en planning van het onderzoek. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 11 augustus 2025. De verkregen gegevens, de daaraan verbonden conclusies en het daarop gebaseerde advies, zijn uitgewerkt in een conceptrapport dat op 6 oktober 2025 ter beoordeling is voorgelegd aan de Gemeente Zwijndrecht. Na de ontvangst van de goedkeuring van het conceptrapport door de archeologisch adviseur van de gemeente, op 15 oktober 2025, is het rapport definitief gemaakt. .

1.4 Doel van het onderzoek

1.4.1 Opgave

Het doel van het proefsleuvenonderzoek (IVO-P) was om na te gaan of er ter plaatse van het plangebied (behoudenswaardige) archeologische resten aanwezig waren. Indien dit het geval zou zijn dienden onder andere de omvang, de stratigrafie, de ouderdom, de aard, de gaafheid en de conserveringstoestand van deze archeologische resten nader te worden bepaald. Het onderzoek en het daarop gebaseerde advies dienden tevens voldoende basis te bieden voor een besluit van de bevoegde overheid ten aanzien de noodzaak tot aanvullend archeologisch onderzoek.

1.4.2 Onderzoeksvragen

Op basis van het PvE dienden de volgende onderzoeksvragen/ onderzoeksaspecten, in voldoende detail onderbouwd en voor zover mogelijk, nader te worden belicht in de rapportage van het onderzoek:⁵

1. De geologische context van de archeologische resten.
2. De horizontale c.q. verticale spreiding van de aanwezige archeologische sporen en vondsten.
3. De ouderdom, c.q. fasering van de aanwezige archeologische resten en sporen.
4. De aard en samenhang van de archeologische sporen en structuren.
5. De aanwezigheid van dateerbare lagen en de fasering daarvan.
6. De gaafheid en de fysieke kwaliteit van de archeologische resten.
7. De herkomstgebieden van de geïmporteerde artefacten.
8. De conserveringstoestand van organisch- en paleo-ecologisch materiaal en van metaal en de mogelijkheid tot de uitvoering van relevant specialistisch onderzoek.
9. De overeenkomsten en of afwijkingen ten opzichte van de resultaten van het bureauonderzoek.
10. De toepasselijkheid van onderzoeksvragen uit de NOaA.
11. Het belang van aanwezige archeologische resten.
12. De aanwezigheid en de omvang van bodemverstoringen.
13. De noodzaak - of het ontbreken daarvan - tot aanvullend archeologisch onderzoek bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen ter plaatse van het plangebied of in de directe omgeving daarvan.

Wanneer er begravingen worden aangetroffen zouden de volgende aanvullende onderzoeksvragen van toepassing zijn:

14. De conservering van de menselijke resten.
15. De spreiding (horizontaal en verticaal), de aard, datering, oriëntering en fasering van de graven.
16. De aanwezigheid van grafgiften en/of overblijfselen van kleding.
17. Het geslacht, de leeftijd, de fysieke gesteldheid en eventuele ziektes of afwijkingen van de individuen.

⁵ De onderzoeksvragen zijn integraal overgenomen uit het PvE; Uleners en Van den Bosch, 2025.

18. Aspecten rond het grafritueel, zoals het graftype en –vorm en de begravingshouding.
19. Eventuele aanwijzingen voor sociale differentiatie tussen de individuen.

1.5 Onderzoeksteam

Het onderzoek is uitgevoerd door:

■

voorbereiding en coördinatie, veldonderzoek, gegevensuitwerking en
rapportage

■

veldonderzoek

■

eindredactie en interne autorisatie

2. Archeologische verwachting⁶

Ter plaatse van het plangebied is hoogstwaarschijnlijk een bodemopbouw aanwezig met één of meerdere ophoogpakketten behorende bij het verhoogde terrein van de dorpskerk, op (kom-) Afzettingen van Tiel III, op Hollandveen, op Afzettingen van Gorkum (met inschakelingen van Hollandveen).

Ter plaatse van het plangebied kunnen archeologische resten worden verwacht uit de Late Middeleeuwen B en de Nieuwe Tijd (tot circa 1874). Dat betreft begravingen (ingegraven in het hier aanwezige ophoogpakket en in de top van de Afzettingen van Tiel III) en de resten van de bij het kerkhof behorende schuur die op de Kadastrale Kaart uit 1811 - 1832 nog wordt weergegeven (zie Afbeelding 5 en 6). Voor wat betreft de begravingen is het niet bekend of de graven na het buiten gebruik raken van het kerkhof in 1874 zijn geruimd. De grafzerken zijn in ieder geval wel verwijderd. Ook de diepte van de bovenkant van de grafkisten is niet bekend.

In de diepere ondergrond, de top van het Hollandveen en de top van de Afzettingen van Gorkum zouden ook archeologische resten uit eerdere perioden aanwezig kunnen zijn. Archeologische resten uit de periode van de IJzertijd t/m het begin van de Late Middeleeuwen kunnen hier aanwezig zijn op en in de top van het Hollandveen. Archeologische resten uit het Laat Neolithicum en de Vroege Bronstijd kunnen hier aanwezig zijn op en in de top van de Afzettingen van Gorkum. Deze horizonten liggen echter veel dieper dan de verwachte verstoringsdiepte van de met de planrealisatie samenhangende graafwerkzaamheden.

Afbeelding 5. Heerjansdam op een uitsnede van de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832. De dorpskerk is blauw gemarkeerd. Bron: RCE, 2025.

⁶ De tekst en de afbeeldingen van Hoofdstuk 2 zijn integraal overgenomen uit het voor het onderzoek opgestelde PvE (zie Uleners en van den Bosch, 2025).

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (rood gemarkeerd), geprojecteerd op een uitsnede van de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832. Het plangebied overlapt met het kerkhof (Perceel nr. 239), de tuin van de pastorie (Perceel nr. 237) en met de bij het kerkhof behorende schuur (Perceel nr. 238, zie Afbeelding 12). Ten westen van de kerk lagen de pastorie (Perceel nr. 236) en de dorpsschool (Perceel nr. 243). Bron: RCE, 2025.

3. Uitvoering: methoden en technieken

3.1 Inleiding

Om tot een voldoende betrouwbare archeologische waardestelling te komen moest conform het PvE één proefsleuf worden aangelegd met een omvang van 3 x 7 meter (21 m²). Uiteindelijk is, vanwege praktische redenen (de aanwezigheid van een gasleiding ter plaatse van de oostelijke zijde van de geplande proefsleuf), ervoor gekozen om een proefsleuf aan te leggen met een omvang van 2.4 x 6 meter (14.4 m²); zie Afbeelding 7. Het veldonderzoek van het IVO-P is uitgevoerd op 11 augustus 2025. Ten tijde van het veldonderzoek was ter plaatse van het onderzoeksgebied een gazon aanwezig.

3.2 Uitvoering

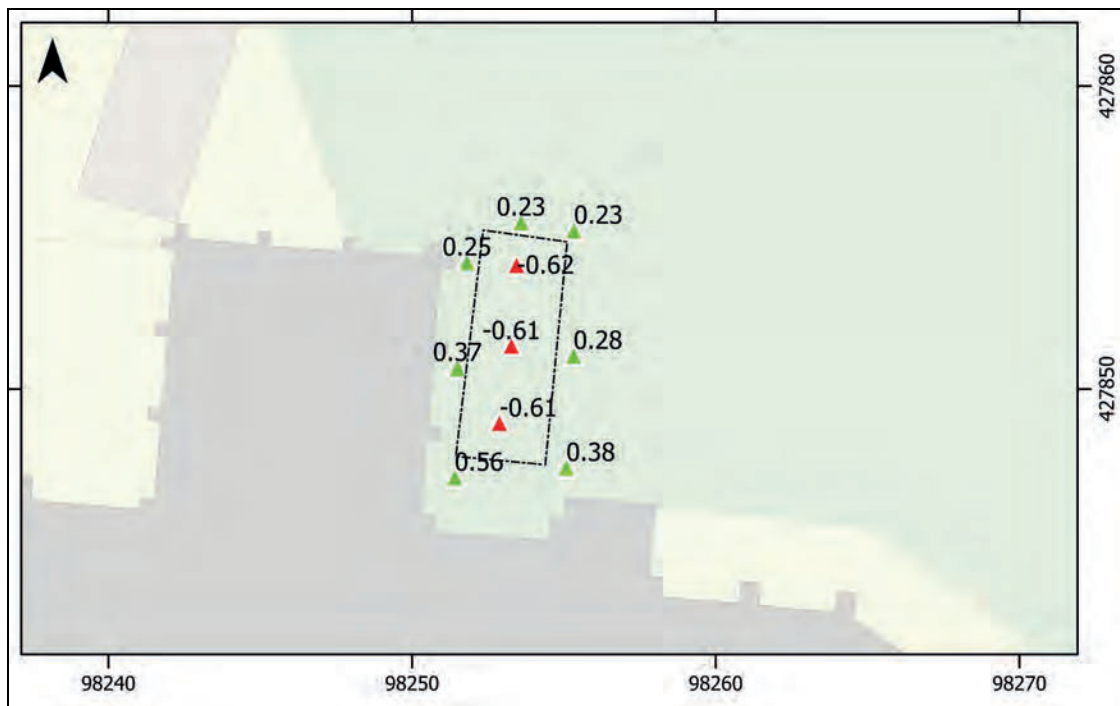
Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de BRL SIKB 4000 Archeologie (Versie 4.2, 2024), de KNA 4.2, Protocol 4003 IVO (Versie 4.2, 2024) en het PvE. Het onderzoek kon worden uitgevoerd in overeenstemming met het PvE, met uitzondering van het feit dat er ter plaatse van het oostelijke deel van het oostelijke deel van de proefsleuf sprake was van de aanwezigheid van een gasleiding. Dit deel van de proefsleuf kon niet worden aangelegd.

Bij de uitvoering van het onderzoek zijn de volgende methoden en technieken toegepast:

- Bij de aanleg van de proefsleuf is gebruik gemaakt van een graafmachine met een platte bak. Er is één vlak aangelegd, in de top van de onverstoorde ophooglaag. Dit vlak is machinaal en met de hand opgeschaafd. Alle lagen zijn gedocumenteerd en beschreven. Het vlak is fotografisch gedocumenteerd.
- De locatie van de proefsleuf en de hoogteligging van het maaiveld en het vlak zijn vastgelegd met gebruikmaking van een GPS (Sokkia Rover GRX1). De maximale onnauwkeurigheid van dit meetsysteem bedraagt +/- 3 centimeter. OF (GeoMax Zenith 06). De maximale onnauwkeurigheid van dit meetsysteem bedraagt +/- 2 centimeter.
- Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een metaaldetector, waarmee zowel de aangelegde vlakken alsook de uitgegraven grond zijn onderzocht op de aanwezigheid van metaalvondsten.
- De archeologische vondsten zijn geborgen en van een identificatienummer voorzien. Er werden geen sporen aangetroffen waarvan de inhoud geschikt werd bevonden voor het nemen van monsters. De verwerking van het vondstmateriaal (wassen, tellen, wegen en determinatie door middel van een quickscan) is na de afronding van het veldonderzoek uitgevoerd in de vestiging van SOB Research te Heinenoord. De tekeningen zijn gedigitaliseerd in een GIS-toepassing (Arcgis).
- SOB Research hanteert voor dit gebied de klassieke nomenclatuur, zoals deze ook door de Rijks Geologische Dienst is gehanteerd bij het opstellen van de Geologische Kaart van Nederland. De door de Mulder et al. (2003) voorgestelde nieuwe lithostratigrafie biedt geen meerwaarde voor wat betreft de koppeling tussen archeologie en geologie. Integendeel, met name in het Holocene gebied gaat hierdoor de mogelijkheid voor een dergelijke koppeling volledig verloren. Daarnaast is er daarbij ook geen goede koppeling mogelijk tussen het reeds sinds 1950 uitgevoerde archeologisch en geologisch onderzoek en de voorgestelde nieuwe lithostratigrafische terminologie. Tevens ontbreken ook geologische kaarten, waarbij deze terminologie is gehanteerd, zodat een betrouwbare presentatie niet mogelijk is. Het is vanuit haar eigen kwaliteitsborging dat SOB Research, zeker voor wat betreft het Holocene deel van Nederland, de gangbare lithostratigrafie toepast en vooralsnog zal blijven toepassen. Voor een overzicht van de klassieke geologische nomenclatuur en de voorgestelde nieuwe terminologie wordt verwezen naar Bijlage 3.

- De documentatie en de archeologische vondsten zijn in beheer bij SOB Research. Na de definitieve oplevering van het eindrapport zullen de vondsten en de digitale informatie worden overgedragen aan de provinciale depothouder, zullen het rapport en de digitale informatie worden gedeponereerd in het landelijke depot (Danseasy) en zal het rapport ook worden gedeponereerd in de database van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Archis3).

- Alle kaarten in het rapport zijn zuid (onder) - noord (boven) georiënteerd, of wanneer dat niet het geval is, voorzien van een noordpijl.

Afbeelding 7. De ligging van de proefsleuf (zwart omkaderd) en de hoogte van het maaiveld (groen gemarkeerd) en van het vlak in de proefsleuf (rood gemarkeerd) in meters ten opzichte van het NAP, geprojecteerd op de GBKN. Bron GBKN: Kadaster Geo-Informatie, 2025. Schaal 1: 250.

4. Onderzoekresultaten

4.1 Bodemopbouw

Ter plaatse van de proefsleuf werd een bodemopbouw aangetroffen met een heterogene bovenlaag met een mengeling van (sub-)recent archeologisch vondstmateriaal en vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1950 A.D., op een donkergrijze, heterogene kleilaag met veel archeologisch vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1850 A.D. (leisteel, dakpan, natuursteen, baksteen, straatsteen, ophanghaakjes voor leisteel, aardewerk en menselijk botmateriaal dat eerder was vergraven), op een geelgrijze kleilaag met daarin voornamelijk archeologisch vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1850 A.D. Deze geelgrijze kleilaag lijkt de onverstoorde top van de oorspronkelijk bovenste ophooglaag rondom de kerk te betreffen. Vanwege de maximale diepte van de sleuf van 1 meter beneden het maaiveld kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de dieper gelegen bodemopbouw.

Het maaiveld lag op een hoogte van 0.23 - 0.56 meter +NAP en liep geleidelijk op van noord naar zuid. De top van de onverstoorde ophooglaag (geelgrijze klei) werd aangetroffen op een diepte van circa 0.6 meter -NAP (zie Afbeelding 17 t/m 19).

4.2 Archeologische sporen

Ter plaatse van de proefsleuf werden geen archeologische sporen aangetroffen. Er is vastgesteld dat er in ieder geval binnen de verstoringsdiepte van 1 meter beneden het maaiveld geen sprake meer is van intacte menselijke begravingen. Dat is in overeenstemming met de mondelinge mededeling van een voormalig omwonende dat omstreeks 1971 de nog aanwezige graven (deels) zouden zijn geruimd. Voor die tijd zou er een hek aanwezig zijn geweest met daarachter graven. Ook van de kerkhofschuur die op de Kadastrale Kaart uit 1811 - 1832 ter plaatse van het noordelijke deel van de proefsleuf wordt weergegeven zijn geen funderingen of muurresten meer aangetroffen.

Afbeelding 8. De locatie van de proefsleuf (blauw omkaderd) ten opzichte van de kerk en de hierop haaks aansluitende aanbouw uit 1874. De foto is genomen vanuit noordoostelijke richting.

Afbeelding 9. De aanleg van de proefsleuf. De foto is genomen vanuit zuidelijke richting.

Afbeelding 10. De aanleg van de proefsleuf. De foto is genomen vanuit noordoostelijke richting.

Afbeelding 11. De aanleg van de proefsleuf. Op de achtergrond is de oostelijke muur van de aanbouw uit 1874 zichtbaar. De foto is genomen vanuit oostelijke richting.

Afbeelding 12. Het aangelegde vlak in de proefsleuf. Ter plaatse van de oostelijke zijde van de sleuf is een gasleiding zichtbaar. De foto is genomen vanuit zuidelijke richting.

Afbeelding 13. Het aangelegde vlak in de proefsleuf. De foto is genomen vanuit noordelijke richting.

Afbeelding 14. Het noordelijke deel van het aangelegde vlak in de proefsleuf. De foto is genomen vanuit noordwestelijke richting.

Afbeelding 15. Het centrale deel van het aangelegde vlak in de proefsleuf. De foto is genomen vanuit westelijke richting.

Afbeelding 16. Het centrale en het noordelijke deel van het aangelegde vlak in de proefsleuf. De foto is genomen vanuit oostelijke richting.

Afbeelding 17. Het profiel ter plaatse van het zuidwestelijke deel van de proefsleuf. Het vlak is net onder de top van de bovenste onverstoorte ophooglaag aangelegd (geelgrijze klei). De foto is genomen vanuit oostelijke richting.

Afbeelding 18. Het profiel ter plaatse van het zuidwestelijke deel van de proefsleuf. Het vlak is net onder de top van de bovenste onverstoorte ophooglaag aangelegd (geelgrijze klei). De foto is genomen vanuit oostelijke richting.

Afbeelding 19. Het profiel ter plaatse van het zuidwestelijke deel van de proefsleuf. Het vlak is net onder de top van de bovenste onverstoorde ophooglaag aangelegd (geelgrijze klei). De foto is genomen vanuit oostelijke richting.

4.3 Archeologisch vondstmateriaal

4.3.1 Inleiding

Er zijn bij het onderzoek 605 vondsten aangetroffen met een gezamenlijk gewicht van 90.390 kilo (zie Bijlage 4 en zie Tabel 1). Het betreft 119 bouwfragmenten of -elementen, 206 aardewerkfragmenten, 13 fragmenten van gebruiksglas, 30 fragmenten van rookpijpen, 7 knikkers en kogels (of fragmenten daarvan), een benen knoop, een speld, 224 fragmenten menselijk en dierlijk botmateriaal en 5 oesters. Het vondstmateriaal is in de vestiging van SOB Research te Heinenoord, gewassen, onderzocht door middel van een quickscan en gedocumenteerd.

Vondstcategorie	Aantal	Gewicht (in gram)
Aardewerk	206	7205
Gebruiksglas	13	753
Bouwmateriaal (inclusief natuursteen, vensterglas en metaal)	119	79370
Rookpijpen	30	105
Kogels en knikkers	7	110
Benen knoop	1	2
Botmateriaal	224	2778
Speld	1	1
Oesters	4	68

Tabel 1. Overzicht van de aantallen en het gewicht per materiaalcategorie.

4.3.2 Bouwmateriaal

Er zijn 119 fragmenten van bouwmateriaal aangetroffen (zie Bijlage 4). De aangetroffen bouwmaterialen kunnen waarschijnlijk grotendeels worden gerelateerd aan de kerk en zijn derhalve interessant. Van het aangetroffen bouwmateriaal zijn representatieve samples geborgen, het natuursteen is sowieso geborgen. Het betreft bakstenen uit de periode van 1600 - 1900 A.D. (zie Afbeelding 20). Mogelijk zijn deze stenen gerelateerd aan het kerkgebouw, maar het kan ook bouwafval betreffen van gebouwen in de directe omgeving. Opvallend is een gehalveerde baksteen (zie Afbeelding 21). Deze steen is passend gemaakt voor een bepaalde bouwconstructie.

Afbeelding 20. Drie van de aangetroffen bakstenen. Deze dateren uit verschillende perioden. Van onder naar boven: 17de of 18de eeuw, 18de eeuw, 19de eeuw.

Tevens werd een gave, roodbakkende dakpan aangetroffen met een nok (zie Afbeelding 22). Deze dakpan dateert uit de periode van 1600 - 1900 A.D. Ook werden fragmenten van faience tegels aangetroffen uit de periode van 1700 - 1800 A.D. (zie Afbeelding 25). Voor de dakpan en de tegels geldt ook dat deze kunnen zijn gerelateerd aan het kerkgebouw, maar dat het ook bouwafval kan betreffen van gebouwen in de directe omgeving. De fragmenten van leibedekking (inclusief veel messing leihaken en roestvrijstalen leihaken, zie Afbeelding 23 en 24) kunnen wel direct worden gerelateerd aan het kerkgebouw. Datzelfde geldt voor de aangetroffen ijzeren spijkers.

Afbeelding 21. Een doormidden gezaagde baksteen uit de 18de eeuw.

Afbeelding 22. Een complete dakpan met een nokje uit de 17de of de 18de eeuw.

Afbeelding 23. Fragmenten daklei, sommige met spijkergaten of gaten bestemd voor ophanghaakjes.

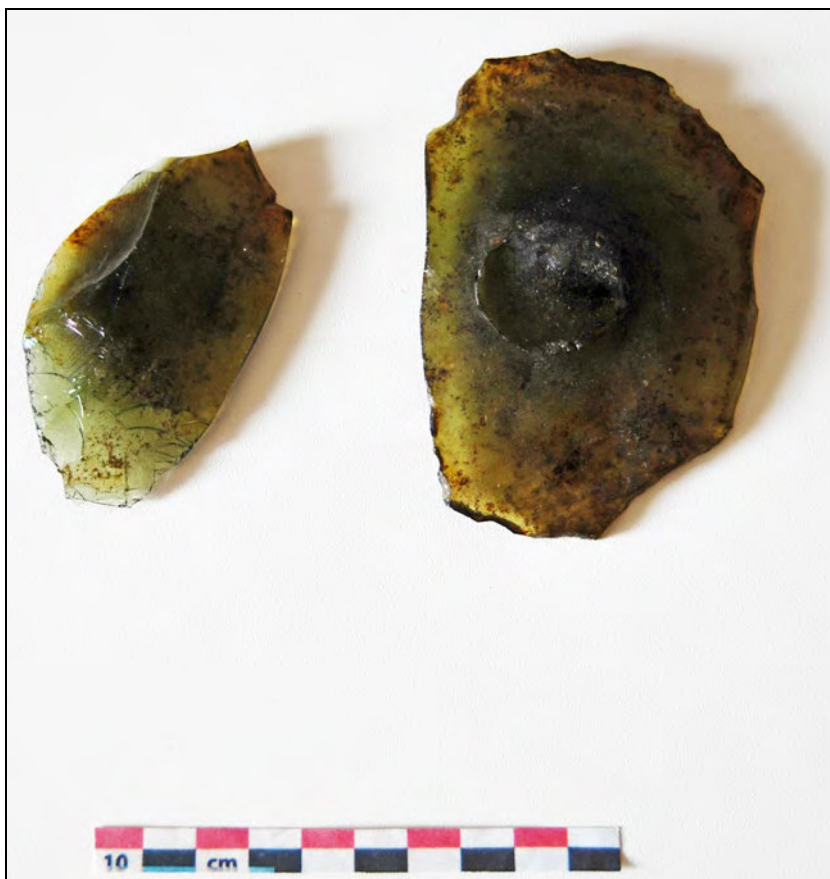
Afbeelding 24. Messing leihaken voor daklei. Hiermee werden de leien aan de dakconstructie bevestigd.

Afbeelding 25. Fragmenten van faience-tegels uit de 18de eeuw.

Afbeelding 26. Fragmenten vensterglas, met verdikte rand en afgesneden rand.

Afbeelding 27. Fragmenten vensterglas, met verdikte rand en afgeknipte rand.

Afbeelding 28. Drie hardgebakken straatstenen. Twee uit de 17de eeuw (de twee onderste) en een uit de 18de of de 19de eeuw (de bovenste).

Afbeelding 29. Kiezels, waarschijnlijk gerelateerd aan verharding.

De aangetroffen hardgebakken straatstenen (zie Afbeelding 28) en kieselstenen (zie Afbeelding 29) kunnen waarschijnlijk worden gerelateerd aan verharding rondom de kerk.

Ook zijn fragmenten vensterglas aangetroffen en - opvallend genoeg - glazeniersafval (zie Afbeelding 26 en 27). Dat laatste betreft onder meer twee ‘koeienogen’, een afvalproduct dat ontstaat tijdens het vervaardigen van een glasplaat met behulp van de slinger- of cilindermethode. Ook zijn verdikte randfragmenten van, vermoedelijk, cilinderglasplaten aangetroffen. Deze fragmenten zijn afgesneden en niet gebruikt, na het in kleinere delen snijden van de grotere glasplaten. Tevens zijn op één fragment snijsporen van de diamantsnijder zichtbaar. Wellicht heeft een glazenier ter plaatse aan de glas-in-loodramen van de kerk gewerkt en is het afval achtergebleven. Toch betreft het deels ook restanten van glas-in-loodramen, omdat op sommige fragmenten afdrukken van loodstrips zichtbaar zijn.⁷ Het materiaal dateert uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd.

Tevens zijn negen grote fragmenten natuurstenen en gebakken bouwfragmenten aangetroffen die naar alle waarschijnlijkheid aan het kerkgebouw kunnen worden gerelateerd (zie Afbeelding 30 t/m 38). Mogelijk is er een verband met het verwijderen van een deel van de noordelijke muur van de kerk ten behoeve van de realisatie van de aanbouw omstreeks 1870 A.D.

⁷ Determinatie: J. Melis.

Afbeelding 30. Vondst nr. 48. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 31. Vondst nr. 49. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 32. Vondst nr. 50. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 33. Vondst nr. 51. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 34. Vondst nr. 52. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 35. Vondst nr. 53. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 36. Vondst nr. 54. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 37. Vondst nr. 55. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

Afbeelding 38. Vondst nr. 56. Fragment natuursteen, bouwelement, waarschijnlijk gerelateerd aan het kerkgebouw.

4.3.3 Aardewerk

Er zijn 206 gebruiksaardewerkfragmenten aangetroffen. Het aardewerk dateert grotendeels uit de periode van 1700 - 1900 A.D. (zie Bijlage 4). Het betreft onder meer fragmenten van cilindrische kookpotten met een steel, fragmenten van kachelpannen, fragmenten van een voorraadpot of een aspot, fragmenten van deksels, fragmenten van Nederrijnse borden en fragmenten van een faience zalfpot. Tevens werden veel fragmenten van cilindrische, steengoed mineraalwaterkruiken aangetroffen uit de periode van 1850 - 1900 A.D. en fragmenten van stoofstijlen. Ook waren veel fragmenten van industrieel halfporselein (voornamelijk borden) aanwezig. Tevens werden enkele fragmenten van Chinees porselein uit de periode van 1700 - 1800 A.D. aangetroffen.

Omdat het aardewerkvondsten betreft die werden aangetroffen in een deels, niet systematisch onderzochte context, is het niet zinvol om een gedetailleerde analyse uit voeren. Het is maar de vraag of een representatief deel is opgegraven. Daarom is het aardewerk alleen gedateerd en ingedeeld in hoofdgroepen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen aardewerk dat in de verstoorte laag en in het vlak (de top van de onverstoorte ophooglaag) is aangetroffen (zie Bijlage 4).

Afbeelding 39. Ensemble van archeologische vondsten uit de top van de ophooglagen.

Afbeelding 40. Ensemble van archeologische vondsten uit de top van de ophooglagen.

Afbeelding 41. Fragmenten van plantenpotten uit de periode 1800 - 1900 A.D.

Opvallend is de aanwezigheid van een relatief groot aantal fragmenten van ongeglazuurde plantenpotten uit de periode van 1800 - 1900 A.D. (zie Afbeelding 41). Mogelijk is er een relatie met het gebruik van het gebied als kerkhof.

4.3.4 Gebruiksglas

Er zijn 13 glasfragmenten (gebruiksglas) aangetroffen (zie Bijlage 4). Dit betreft fragmenten van wijnflessen uit de periode van 1700 - 1900 A.D., van een in een mal geblazen drinkglas op voet, een fragment van een melkglazen vaas en een fragment van een melkglazen lampenkap.

4.3.5 Rookpijpen

Er zijn 30 fragmenten van rookpijpen aangetroffen. De fragmenten dateren uit de periode van 1750 - 1850 A.D. (zie Bijlage 4 en zie Afbeelding 42).

4.3.6 Kogels en knikkers

Er zijn 6 fragmenten van kogels- of knikkers uit steengoed aangetroffen en één intacte kleine knikker uit steengoed. De fragmenten en de knikker dateren uit de periode van 1600 - 1850 A.D. (zie Bijlage 4 en zie Afbeelding 43).

Afbeelding 42. Fragmenten van rookpijpen uit de periode van 1750 - 1850 A.D..

Afbeelding 43. Fragmenten van steengoed knikkers of kogels.

4.3.7 Benen knoop

Er werd één benen knoop aangetroffen, die dateert uit de periode van 1700 - 1800 A.D. (zie Afbeelding 44).

Afbeelding 44. Achter- en voorzijde van de aangetroffen benen knoop.

4.3.8 Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaalotmateriaal

Tijdens het onderzoek werden 224 fragmenten bot aangetroffen. Minimaal 193 stuks kon als menselijk bot worden geïdentificeerd. Het overige botmateriaal betreft dierlijk botmateriaal dat grotendeels etensafval is. Een uitzondering hierop vormt een onderkaak en een schedelfragment van een katachtige (zie Bijlage 4).

Het menselijke botmateriaal betreft de resten van volwassenen en van kinderen en kan niet nader worden gedateerd dan in de periode Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd. Vaak waren oude beschadigingen, als gevolg van graafwerkzaamheden, zichtbaar. Geen enkel fragment werd in anatomisch verband aangetroffen. Naar alle waarschijnlijkheid betreft dit dan ook botmateriaal dat kan worden gerelateerd aan grafruimingen, mogelijk tot in 1971. Op basis van historische gegevens mag worden aangenomen dat de jongste resten uit het begin van de 19de eeuw dateren.

Afbeelding 45. Fragment van een onderkaak van een volwassen individu.

Afbeelding 46. Fragment van een kinderschedel.

Afbeelding 47. Fragmenten van menselijk botmateriaal.

4.4 Deponering

Voorgesteld wordt om de aangetroffen ijzeren spijkers te deselecteren. Het overige archeologische vondstmateriaal zal onder de daartoe geldende voorwaarden worden overgedragen aan het Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland. Het materiaal behoeft geen conserveringsbehandeling.

5. Waardering

Ter plaatse van de proefsleuf werden geen archeologische sporen aangetroffen, alleen vondstmateriaal uit de Nieuwe Tijd Midden en Laat in secundaire context. Daarom kan een waardering in overeenstemming met de KNA 4.2, Deel II, Bijlage IV (Waarderen van vindplaatsen) dan ook niet worden uitgevoerd.

6. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

6.1 Samenvatting en conclusies

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de vergunningprocedure (omgevingsvergunning) voor de realisatie van een aanbouw aan de Dorpskerk van Heerjansdam, ter plaatse van de Molenweg 8 te Heerjansdam (Gemeente Zwijndrecht). De oppervlakte van het plangebied bedroeg circa 80 m² (zie Afbeelding 3 en 4). De vloer zal worden aangelegd op een diepte van 0.3 meter beneden het maaiveld. De onderkant van de balkenfundering zal worden aangelegd op een diepte van 0.9 meter beneden het maaiveld.

Op de kaart van het vigerende 'Bestemmingsplan Heerjansdam en bedrijventerrein Gors' wordt ter plaatse van het plangebied een zone weergegeven met een archeologische dubbelbestemming (Waarde – Archeologie 1). Voor een dergelijke zone geldt op basis van artikel 17 van de bestemmingsplanregels een onderzoeksverplichting wanneer daar in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning bodemverstoringen worden voorzien met een oppervlakte van meer dan 100 m² en met een diepte van meer dan 0.35 meter beneden het maaiveld. Ondanks dat de oppervlakte van het plangebied slechts circa 80 m² bedraagt en er dus geen sprake is van een onderzoeksverplichting, is in het adviesdocument van 2 september 2022 van de archeologisch adviseur van de gemeente toch geadviseerd om archeologisch onderzoek uit te doen voeren: “In dit specifieke geval van bodemingrepen binnen een bekend kerkhof dat 400 jaar in gebruik is geweest en dat zeer waarschijnlijk niet geruimd is, is feitelijk qua oppervlak geen vrijstelling te geven: bij elke bodemingreep kan een individueel graf verstoord worden en dat is onwenselijk/ ethisch niet verantwoord.” In het adviesdocument is tevens aangegeven dat ter plaatse van het plangebied een proefsleuf moet worden aangelegd met een omvang van 4 x 4 meter en tot een diepte van 1 meter beneden het maaiveld. Wanneer er behoudenswaardige archeologische resten zouden worden aangetroffen moest er mogelijk een doorstart plaatsvinden naar een Archeologische Opgraving. Dit advies is door de gemeente overgenomen en vervolgens is een Programma van Eisen voor het proefsleuvenonderzoek opgesteld, dat door de Gemeente Zwijndrecht is goedgekeurd en vastgesteld.

Op basis van de op 14 mei 2025 door SOB Research opgestelde offerte heeft Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente Heerjansdam op 19 mei 2025 aan SOB Research opdracht verleend om het IVO-P uit te voeren. Na de opdrachtverlening is eerst gewerkt aan de voorbereiding en planning van het onderzoek. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 11 augustus 2025. De verkregen gegevens, de daaraan verbonden conclusies en het daarop gebaseerde advies, zijn uitgewerkt in een conceptrapport dat op 6 oktober 2025 ter beoordeling is voorgelegd aan de Gemeente Zwijndrecht. Na de ontvangst van de goedkeuring van het conceptrapport door de archeologisch adviseur van de gemeente, op 15 oktober 2025, is het rapport definitief gemaakt. .

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Ter plaatse van de proefsleuf is een bodemopbouw aangetroffen met een opgebrachte/ verstoorde bovenlaag met een mengeling van (sub-)recent archeologisch vondstmateriaal en vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1950 A.D., op een donkergrijze heterogene kleilaag met veel archeologisch vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1850 A.D. (leisteel, dakpan, natuursteen, baksteen, straatsteen, ophanghaakjes voor leisteel, aardewerk en menselijk botmateriaal dat eerder was vergraven), op een geelgrijze kleilaag met daarin voornamelijk archeologisch vondstmateriaal uit de periode van 1750 - 1850 A.D. De geelgrijze kleilaag lijkt de onverstoorde top van de bovenste oudere ophooglaag rondom de kerk te betreffen. Vanwege de maximale diepte van de sleuf van 1 meter beneden het maaiveld kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de dieperliggende bodemopbouw.

Ter plaatse van de proefsleuf zijn geen archeologische sporen aangetroffen. Er is geconstateerd dat er in ieder geval binnen de verstoringsdiepte van 1 meter beneden het maaiveld geen sprake meer is van intacte menselijke begravingen. Dat is in overeenstemming met de mondelinge mededeling van een voormalig omwonende dat omstreeks 1971 de nog aanwezige graven (deels) zouden zijn geruimd. Voor die tijd zou er een hek aanwezig zijn geweest met daarachter graven. Ook van de kerkhofschuur die op de Kadastrale Kaart uit 1811 - 1832 ter plaatse van het noordelijke deel van de proefsleuf wordt weergegeven zijn geen funderingen of muurresten meer aangetroffen.

6.2 Aanbevelingen

Ter plaatse van de proefsleuf zijn weliswaar archeologische vondsten aangetroffen, maar dat betreft materiaal in secundaire context (in de ophooglagen). Er zijn ook geen archeologische sporen aangetroffen. Het is dan ook niet mogelijk om in overeenstemming met de KNA 4.2, Deel II, Bijlage IV (Waarderen van vindplaatsen) een waardering op te stellen.

Ter plaatse van het onderzoeksgebied is dus geen sprake van de aanwezigheid van een behoudenswaardige archeologische vindplaats. De uitvoering van nader archeologisch onderzoek wordt dan ook niet noodzakelijk geacht. Er kan op basis van het onderhavige onderzoek natuurlijk niet worden uitgesloten dat er ter plaatse van andere locaties rondom de kerk nog wel behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn. Dat is zelfs waarschijnlijk. Er wordt dan ook geadviseerd om de bestaande archeologische dubbelbestemming in het bestemmingsplan te handhaven.

Er wordt geadviseerd om de aangetroffen ijzeren spijkers te deselecteren. Het overige archeologische vondstmateriaal zal onder de daartoe geldende voorwaarden worden overgedragen aan het Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland.

Literatuur

- [REDACTED] 22A179 Advies archeologie gemeente Zwijndrecht/ Heerjansdam – Molenweg 8; Dordrecht: [REDACTED] 22A179 Advies archeologie gemeente Zwijndrecht/ Heerjansdam – Molenweg 8; Dordrecht: 2022
- [REDACTED] Heerjansdam Dorpskerk Molenweg 8; BAAC, Deventer: 2025
- SIKB/ CCvD Archeologie: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.2); Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer/ Centraal College van Deskundigen Archeologie, Gouda: 2024
- [REDACTED] en [REDACTED] PvE Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam, inclusief Archeologisch Bureauonderzoek; Versie 250630-DEF; SOB Research, Heinenoord: 2025

Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijk handelen
C14 datering	bepaling van het gehalte aan radioactieve koolstof (C14) van organisch materiaal (hout, houtskool, schelpen, etc.) waaruit de ouderdom kan worden afgeleid. Deze ouderdom wordt opgegeven in jaren voor 1950 A.D.
differentiële klink	verschijnsel waarbij zones door geologische of fysische processen laag of hoog ten opzichte van elkaar komen te liggen; ook wel omgekeerde klink of reliëfinversie genoemd
dy	organische afzetting, bestaande uit fijn verdeelde afgestorven plantenresten, in stilstaand water bezonken
erosie	verzamelnaam voor processen die het aardoppervlak aantasten en los materiaal afvoeren. Dit vindt voornamelijk plaats door de inwerking van wind, ijs of stromend water
eutroof veen	veen dat is ontstaan in een voedselrijk milieu
fluviaal	onder invloed van een rivier
geul	rivier- of kreekbedding
gorzenlandschap	gebied dat boven het gemiddelde hoogwaterpeil ligt en pas bij de hoogste vloed onderloopt
gyttja	organische afzetting, bestaande uit fijn verdeelde afgestorven plantenresten, in stilstaand water bezonken
Hollandveen	alle veenpakketten die gedurende het Holocene zijn ontstaan met uitzondering van het basisveen. De definitie van 'Hollandveen' betreft dus in feite bijna alle veenpakketten die gedurende de afgelopen 8.000 jaar zijn ontstaan
Holocene	jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: circa 10.000 jaar voor Chr. tot heden)
in situ	bewaard gebleven binnen de oorspronkelijke context/ locatie; dit met name met betrekking tot onverstoorte archeologische sporen en vondsten
klink	maaivelddaling van veen- en kleigronden door ontwatering, oxidatie van organisch materiaal en krimp
lagunair, lagune	ondiepe baai, beschermd tegen open zee door een strandwal of haf
meanderen	zich bochtig door het landschap slingeren (van waterlopen)
mesotroof veen	veen, dat in matig voedselrijk milieu is ontstaan
modderklei	afzettingen in het perimariene gebied, bestaande uit kleiige venen en venige kleien moertering veenaafgraving, hoofdzakelijk ten behoeve van zoutwinning en de winning van brandstof (turf)

oligotroof veen	veen dat is ontstaan in voedselarm, relatief droog milieu
oxidatie	(traag) verbrandingsproces van organisch materiaal in reactie met zuurstof
perimarien	het milieu, waarin de sedimentatie wordt beïnvloed door de zee (via het rivier- en kreekstelsel), maar waar mariene afzettingen van betekenis ontbreken
Pleistoceen	geologisch tijdperk dat ongeveer 2.6 miljoen jaar geleden begon. De tijd van de IJstijden, maar ook van gematigd warme perioden. Het Pleistoceen eindigde met het begin van het Holoceen
pollenanalyse	statistische studie van stuifmeelkorrels en sporen, die in sedimenten gevonden worden. Doel is onder meer milieureconstructie
regressiefase	periode waarin het water zich terugtrekt (als gevolg van een daling van de zeespiegel, of als gevolg van sluiting van strandwallencomplex) na een transgressiefase
sediment	afzetting gevormd door bezinksel of neerslag
sondeerijzer	lange, dunne metalen 'prikstok', die onder meer wordt gebruikt om antropogene sporen te op te sporen
stroomrug	restant van een door zand- en klei-afzettingen verlandde, oude stroomgeul. Door differentiële klink meestal hoger gelegen dan de omgeving
transgressiefase	fase waarin de invloed van de zee zich landinwaarts uitbreidt (als gevolg van stijging van de zeespiegel of als gevolg van erosie van het strandwallencomplex)
verlandingsklei	klei die aan het einde van een transgressiefase wordt afgezet

Bijlage 1

Administratieve gegevens

Projectnaam:	Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Uitbreiding Dorpskerk Heerjansdam Molenweg 8, Heerjansdam, Gemeente Zwijndrecht
SOB Research Project nr.:	4050-2505
Opdrachtgever:	Het Kerkelijk Bureau van de Protestantse Gemeente Heerjansdam [Redacted]
Uitvoerder archeologisch onderzoek:	SOB Research, Instituut voor Archeologisch en Aardkundig Onderzoek [Redacted]
Bevoegde overheid:	College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Zwijndrecht Raadhuisplein 3, Zwijndrecht [Redacted]
Archeologisch adviseur van de bevoegde overheid:	[Redacted]
Aanleiding onderzoek:	Aanvraag Omgevingsvergunning.
Opdracht:	19 mei 2025
Veldonderzoek	11 augustus 2025
Conceptrapport	4 oktober 2025
Definitief eindrapport	10 december 2025
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Zwijndrecht
Plaats:	Heerjansdam
Toponiem:	Molenweg 8/ Dorpskerk
Kadastrale gegevens:	Kadastrale Gemeente Zwijndrecht, Sectie A, nr. 2529.
Kaartblad:	370
Huidig grondgebruik:	Grasland.
Toekomstige situatie:	Aanbouw.
Geologie:	(kom-) Afzettingen van Tiel III, op Hollandveen, op Afzettingen van Gorkum (met inschakelingen van Hollandveen).
Geomorfologie:	Bebouwing.
Bodemtype:	Bebouwing.

Grondwatertrap:	Bebouwing/ oppervlaktewater.	
NAP-hoogte maaiveld:	Circa 0.2 - 0.6 meter +NAP.	
Coördinaten plangebied:	Zuid:	45.638/ 518.363
	West:	45.638/ 518.363
	Oost:	45.639/ 518.364
	Noord:	45.639/ 518.363
Oppervlakte plangebied:	Circa 80 vierkante meter.	
Oppervlakte onderzoeksgebied:	Circa 80 vierkante meter.	
Kaart plan- en onderzoeksgebied:	Zie Afbeelding 2 en 3.	
CMA/ AMK-status:	N.v.t.	
CAA -nr.:	N.v.t.	
CMA -nr.:	N.v.t.	
ARCHIS2-Monument nr.:	N.v.t.	
ARCHIS2-Onderzoeksmelding nr.:	5815455001	
Deponering:	Depothouder: het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, voor deze: De Provinciaal Archeoloog van de Provincie Zuid-Holland mevrouw [REDACTED] Postbus [REDACTED] Tel.: [REDACTED] E-mail: [REDACTED] Deponering: Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland Kalkovenweg 23, 2401 LJ Alphen aan den Rijn Depotbeheerder: [REDACTED] Tel.: [REDACTED] Mob.: [REDACTED] E-mail: [REDACTED]	
Deponering digitale documentatie:	E-depot [REDACTED]	

Bijlage 2

Archeologische en geologische tijdschaal

Geologische en archeologische tijdschaal								
Geologische perioden				Archeologische perioden				
Tijdvak	Chronostratigrafie		Datering	Tijdperk		Datering		
Holoceen	Laat Subatlanticum		I I50 tot heden	nieuwe tijd	C	1850 tot heden		
					B	1650-1850		
					A	1500-1650		
	Vroeg Subatlanticum		450 v C.-I I50 n C.	middeleeuwen	laat	1050-1500		
					vroeg	450-1050		
				Romeinse tijd	laat	270-450		
					midden	70-270		
	Subboreaal		3700-450	prehistorie	ijzertijd	vroeg	12 v C.-70 n C.	
						laat	250-12	
						midden	500-250	
Atlantikum		7300-3700	bronstijd		vroeg	800-500		
					laat	1100-800		
					midden	1800-1100		
Boreaal		8700-7300	neolithicum		vroeg	2000-1800		
					laat	2850-2000		
Preboreaal		9700-8700	mesolithicum		midden	4200-2850		
				vroeg	5300-4200			
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	prehistorie	paleolithicum	laat	35.000-8800	
			Allerød					11.500-11.050
			Vroege Dryas					12.000-11.500
			Bølling					12.500-12.000
		Pleniglaciaal	laet			Vroegste Dryas	30.500-12.500	
						Denekamp		
						Hengelo	60.000-30.500	
		Vroeg Glaciaal	vroeg			Moershoofd	71.000-60.000	
						Odderade	114.000-71.000	
						Brørup		
	Eemien		126.000-114.000		midden	300.000-35.000		
	Saalien II		236.000-126.000					
	Oostermeer		241.000-236.000					
	Saalien I		322.000-241.000					
	Belvédere/Holsteinien		336.000-322.000					
	Glaciaal x		384.000-336.000					
	Holsteinien		416.000-384.000					
	Elsterien		463.000-416.000					
			vroeg	tot 300.000				

In dit overzicht zijn de geologische en archeologische hoofdperiodes weergegeven. De dateringen in de middenkolom (voor en na Chr.) zijn gekalibreerd en bieden de betrouwbaarste dateringen. Bron: RCE, 2014.

Bijlage 3

Overzicht voor het Holocene gebied van de gebruikelijke lithostratigrafische indeling en de vertaling naar de lithostratigrafie van De Mulder et al., 2003

Klassieke nomenclatuur	Nomenclatuur van De Mulder et al., 2003
Afzettingen van Duinkerke III (a, b)	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
Afzettingen van Duinkerke II	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
Afzettingen van Duinkerke I (a, b)	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
Afzettingen van Duinkerke O	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
Hollandveen	Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket
Basisveen	Formatie van Nieuwkoop, Basisveen Laag
Afzettingen van Calais IV	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
Afzettingen van Calais III	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
Afzettingen van Calais II	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
Afzettingen van Calais I	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
Jonge Duin- en Strandafzettingen	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl
Oude Duin- en Strandafzettingen	Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort
Afzettingen van de Formatie van Twente (dekzand)	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Afzettingen van de Formatie van Kreftenheye (rivierduinen)	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Delwijnen
Afzettingen van de Formatie van Kreftenheye	Formatie van Kreftenheye
Afzettingen van de Formatie van Kreftenheye (Afzettingen van Wijchen)	Formatie van Kreftenheye, Laag van Wijchen
Afzettingen van Tiel III	Formatie van Echteld
Afzettingen van Tiel II	Formatie van Echteld
Afzettingen van Tiel I (a, b)	Formatie van Echteld
Afzettingen van Tiel O	Formatie van Echteld
Afzettingen van Gorkum IV	Formatie van Echteld
Afzettingen van Gorkum III	Formatie van Echteld
Afzettingen van Gorkum II	Formatie van Echteld
Afzettingen van Gorkum I	Formatie van Echteld

Bijlage 4

Vondstlijsten en deselectielijst

Vondstenlijst Algemeen

Vondst nr.	Put nr.	Vlak nr.	Profiel nr.	Verzamelwijze	Inhoud	Datum
1	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
2	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
3	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
4	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
5	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
6	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
7	1	0	0	HAND	GLS	11-8-2025
8	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
9	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
10	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
11	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
12	1	0	0	HAND	MXX	11-8-2025
13	1	0	0	HAND	MXX	11-8-2025
14	1	0	0	HAND	MXX	11-8-2025
15	1	0	0	HAND	MXX	11-8-2025
16	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
17	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
18	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
19	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
20	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
21	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
22	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
23	1	0	0	HAND	GLS	11-8-2025
24	1	0	0	HAND	KER	11-8-2025
25	1	1	0	HAND	KER	11-8-2025
26	1	1	0	HAND	MIX	11-8-2025
27	1	0	0	HAND	OXX	11-8-2025
28	1	0	0	HAND	MIX	11-8-2025
29	1	0	1	HAND	MIX	11-8-2025
30	1	1	0	HAND	MIX	11-8-2025
31	1	1	0	HAND	MIX	11-8-2025
32	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
33	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
34	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
35	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
36	1	1	0	HAND	ODB	11-8-2025
37	1	0	0	HAND	GLS	11-8-2025
38	1	0	0	HAND	GLS	11-8-2025
39	1	0	0	HAND	GLS	11-8-2025
40	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
41	1	0	0	HAND	ODB	11-8-2025
42	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
43	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
44	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
45	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
46	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
47	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
48	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
49	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025

Vondst nr.	Put nr.	Vlak nr.	Profiel nr.	Verzamelwijze	Inhoud	Datum
50	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
51	1	0	0	HAND	AW	11-8-2025
52	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
53	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
54	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
55	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025
56	1	0	0	HAND	SXX	11-8-2025

Vondstenlijst Specifiek totaal

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaalcategorie	Datum	Artefacttype	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
1	1	SKI	11-8-2025	BOUWMAT	4	0	0	500	0			NTL	NTL
2	1	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	14	0	0	2000	0	Daklei		NTM	NTM
3	1	KKP	11-8-2025	PIJP	7	0	0	55	0	Pijpenkoppen		NTM	NTM
4	1	KKP	11-8-2025	PIJP	19	0	0	40	0	Pijpenstelen		NTM	NTM
5	1	KER	11-8-2025	VAATWERK.OND	4	0	0	40	0	Porselein		NTM	NTL
6	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	5	0	0	600	0	Steengoed		NTM	NTL
7	1	GLS	11-8-2025	FLES	5	1	3	300	1	Flessen		NTM	NTL
8	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	4	210	0	Steengoed, Westerwald		NTM	NTL
9	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	20	2	17	800	1	Steengoed, mineraalwaterkruiken		NTM	NTL
10	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	160	1	Steengoed, Westerwald, kruik		NTM	NTL
11	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	25	4	21	420	0	Industrieel wit		NTL	NTL
12	1	MCU	11-8-2025	XXX	7	0	0	40	0	Haakjes voor leisteen, dak		NTL	NTL
13	1	MAL	11-8-2025	BOUWELEMNT	4	0	0	30	0	Haakjes voor leisteen, dak		NTL	NTL
14	1	MXX	11-8-2025	BOUWELEMNT	4	0	0	60	0	Diversen, bouw gerelateerd		NTL	NTL
15	1	MFE	11-8-2025	XXX	22	0	0	380	0	Diversen, bouw en grafkist gerelateerd		NTM	NTL
16	1	KER	11-8-2025	KOGEL	5	0	0	60	0	Steengoed, kogels, groot		NTM	NTL
17	1	ODB	11-8-2025	BOT.KAT	4	0	0	10	0	Dierlijk botmateriaal, kat		NTM	NTL
18	1	ODB	11-8-2025	KNOOP	1	0	0	2	0	Benen knoop	1700 - 1800	NTM	NTM
19	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	58	19	34	1200	5	Roodbakkend aardewerk onder meer voorraadpotten, cilindrische kookpotten, kachelpannen, stooftesten, deksel, Nederrijns bord	1650 - 1850	NTM	NTL
20	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	9	1	3	700	5	Roodbakkend, plantenpot	1800 - 1900	NTM	NTL
21	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	0	220	4	Witbakkend, Frechen, kamerpot	1850 - 1900	NTL	NTL
22	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	3	1	2	30	0	Fayence, bord	1700 - 1800	NTM	NTM
23	1	GLS	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	3	0	Lampenkap, melkglas	1850 - 1900	NTM	NTM
24	1	KBW	11-8-2025	TEGEL	8	0	0	180	0	Fayence tegels	1700 - 1800	NTM	NTM
25	1	KBW	11-8-2025	DAKPAN	4	0	0	700	0	Dakpan, rood en gesmoord	1700 - 1850	NTM	NTM
26	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	9	0	0	1000	9	Fragmenten bodem roodbakkend grote aspot of voorraadpot	1700 - 1800	NTM	NTM
26	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	1	10	0	Fayence bord	1700 - 1800	NTM	NTM
26	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	10	0	Nederrijns bord	1700 - 1800	NTM	NTM
26	4	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	80	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
26	5	ODB	11-8-2025	BOT	3	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaal	1600 - 1900	NTM	NTL
27	1	ODS	11-8-2025	XXX	2	0	0	40	0	Oester	1600 - 1900	NTM	NTL
28	1	SMO	11-8-2025	BOUWELEMNT	2	0	0	120	0	Mortel	1600 - 1900	NTM	NTL
29	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	0	2	80	0	Fragment voorraadpot en fragment van deksel, Vondst nr.19 en 31	1700 - 1800	NTM	NTM
29	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	0	1	100	1	Plantenpot, roodbakkend	1800 - 1900	NTM	NTL
29	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	4	60	0	Industrieel wit, schaal, bord	1850 - 1900	NTL	NTL
29	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	20	0	Steengoed, kan	1800 - 1900	NTM	NTL
29	5	ODS	11-8-2025	XXX	1	0	0	20	0	Oester	1800 - 1900	NTM	NTL
29	6	GLS	11-8-2025	VAATWERK	1	0	0	30	1	Voet drinkglas	1800 - 1900	NTM	NTL
29	7	ODB	11-8-2025	BOT	1	0	0	15	0	Dierlijk botmateriaal	1800 - 1900	NTM	NTL
30	1	STX	11-8-2025	BOUWELEMNT	2	0	0	700	0	Bouwelement	1700 - 1900	NTM	NTL
30	2	ODS	11-8-2025	XXX	2	0	0	8	0	Oesters	1700 - 1900	NTM	NTL

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begin datering	Eind datering
30	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	40	1	Chinees porselein, bord	1700 - 1800	NTM	NTM
30	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	1	0	100	2	Industrieel wit, bord, kom	1850 - 1900	NTL	NTL
30	5	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	2	0	60	2	Nederrijns bord	1700 - 1800	NTM	NTM
30	6	KER	11-8-2025	VAATWERK	14	4	8	280	2	Cilindrische kookpot, kachelpan, stooftest	1700 - 1850	NTM	NTM
30	7	KER	11-8-2025	VAATWERK	3	3	0	80	0	Voorraadpot	1700 - 1850	NTM	NTM
30	8	KER	11-8-2025	VAATWERK	5	2	3	80	0	Faience, bord en zalfpot	1700 - 1800	NTM	NTM
30	9	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	20	0	Faience schildpadtegel	1700 - 1800	NTM	NTM
30	10	GLS	11-8-2025	VAATWERK	1	0	0	20	1	Bodem melkglazen vaas	1800 - 1900	NTM	NTL
30	11	KKP	11-8-2025	PIJP	4	0	0	10	0	Pijpenstelen en fragment pijpenkop	1700 - 1850	NTM	NTL
30	12	ODB	11-8-2025	BOT	13	0	0	150	0	Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaal	1600 - 1800	NTM	NT NTM
30	13	KER	11-8-2025	SPEELGD.KNIKKER	1	0	0	10	0	Knikker, Steengoed	1600 - 1900	NTM	NTM
30	14	GLS	11-8-2025	FLES	3	0	0	60	3	Fles	1700 - 1800	NTM	NTM
31	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	3	0	700	0	Fragmenten cilindrische kookpot en deksel, Vondst nr.19 en 29	1700 - 1800	NTM	NTM
31	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	1	0	100	0	Fragment kachelpan	1850 - 1900	NTL	NTL
31	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	40	0	Fragment mineraalwaterkruik	1850 - 1900	NTL	NTL
31	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	2	0	65	2	Industrieel wit, bord, kom	1850 - 1900	NTL	NTL
31	5	KER	11-8-2025	SPEELGD.KNIKKER	1	0	0	40	0	Fragment grote steengoed knikker	1600 - 1900	NTM	NTL
31	6	STE	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	40	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
31	7	OMB	11-8-2025	BOT	1	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
31	8	ODB	11-8-2025	BOT	1	0	0	40	0	Dierlijk botmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
32	1	KBW	11-8-2025	BAKSTEEN	1	0	0	700	0	Baksteen, geel, 18 x 7 x 3.5	1700 - 1800	NTM	NTM
33	1	OMB	11-8-2025	BOT	2	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal, fragment kinderschedel	1600 - 1800	NTM	NTM
33	2	MCU	11-8-2025	SPELD	1	0	0	1	0	Fragment speld, zat in schedel	1600 - 1800	NTM	NTM
34	1	OMB	11-8-2025	BOT	15	0	0	120	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
35	1	OMB	11-8-2025	BOT	10	0	0	80	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
36	1	OMB	11-8-2025	BOT	1	0	0	1	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
37	1	GLS	11-8-2025	VENSTER	21	0	0	130	0	Vensterglas, nat bewaard	1600 - 1800	NTM	NTL
38	1	GLS	11-8-2025	VENSTER	2	0	0	160	0	Vensterglas, koeienoog, nat bewaard	1600 - 1800	NTM	NTM
39	1	GLS	11-8-2025	FLES	2	0	0	340	1	Fles	1700 - 1800	NTM	NTM
40	1	OMB	11-8-2025	BOT	164	0	0	2000	0	Menselijk skeletmateriaal	1400 - 1800	MEB	NTM
41	1	ODB	11-8-2025	BOT	8	0	0	240	0	Dierlijk botmateriaal	1600 - 1900	NTM	NTL
42	1	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	2	0	0	470	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
43	1	SXX	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	550	0	Natuurstenen bouwfragment	1600 - 1900	NTM	NTL
44	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	310	0	IJsselsteen, geel, gezaagd, 16 x ? x 3.5 cm	1600 - 1800	NTM	NTM
45	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	3	0	0	1200	0	IJsselstenen, straatstenen, hard gebakken, 14 x 5 x 3.5 cm, 15 x 6 x 3.5 cm	1600 - 1800	NTM	NTM
46	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	2000	0	Dakpan, rood, ongeglazuurd, nokje, gaaf, 28 x 24 x 1 cm	1700 - 1850	NTM	NTL
47	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	4	0	0	2000	0	IJsselstenen, geel, roze, 16 x 7 x 3.5 cm, 17 x 7 x 4 cm, ? X 6 x 3 cm en ? X 8 x 3.5 cm	1700 - 1850	NTM	NTL
48	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	5500	0	Fragment roze natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
49	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	10500	0	Fragment roze natuursteen met uitsparing, circa 18 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
50	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	4000	0	Fragment 'flagstone', circa 30 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
51	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	2500	0	Fragment plavuiz, circa 12 cm breed	1400 - 1800	LMEB	NTL
52	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	3500	0	Fragment roze natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
53	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	4000	0	Fragment natuursteen, circa 13 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
54	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	6500	0	Fragment natuursteen, circa 12 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
55	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	18000	0	Fragment natuursteen, circa 38 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
56	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	12500	0	Fragment natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
Totaal					605			90390					

Aardewerk

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaalcategorie	Datum	Artefacttype	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
3	1	KKP	11-8-2025	PIJP	7	0	0	55	0	Pijpenkoppen		NTM	NTM
4	1	KKP	11-8-2025	PIJP	19	0	0	40	0	Pijpenstelen		NTM	NTM
5	1	KER	11-8-2025	VAATWERK.OND	4	0	0	40	0	Porselein		NTM	NTL
6	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	5	0	0	600	0	Steengoed		NTM	NTL
8	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	4	210	0	Steengoed, Westerwald		NTM	NTL
9	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	20	2	17	800	1	Steengoed, mineraalwaterkruiken		NTM	NTL
10	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	160	1	Steengoed, Westerwald, kruik		NTM	NTL
11	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	25	4	21	420	0	Industrieel wit		NTL	NTL
16	1	KER	11-8-2025	KOGEL	5	0	0	60	0	Steengoed, kogels, groot		NTM	NTL
19	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	58	19	34	1200	5	Roodbakkend aardewerk onder meer voorraadpotten, cilindrische kookpotten, kachelpannen, stooftesten, deksel, Nederrijns bord	1650 - 1850	NTM	NTL
20	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	9	1	3	700	5	Roodbakkend, plantenpot	1800 - 1900	NTM	NTL
21	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	0	220	4	Witbakkend, Frechen, 1 keer kamerpot	1850 - 1900	NTL	NTL
22	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	3	1	2	30	0	Fayence, bord	1700 -1800	NTM	NTM
26	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	9	0	0	1000	9	Fragmenten bodem roodbakkend grote aspot of voorraadpot	1700 - 1800	NTM	NTM
26	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	1	10	0	Fayence bord	1700 - 1800	NTM	NTM
26	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	10	0	Nederrijns bord	1700 - 1800	NTM	NTM
29	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	0	2	80	0	Fragment voorraadpot en fragment van deksel, Vondst nr.19 en 31	1700 - 1800	NTM	NTM
29	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	0	1	100	1	Plantenpot, roodbakkend	1800 - 1900	NTM	NTL
29	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	2	4	60	0	Industrieel wit, schaal, bord	1850 - 1900	NTL	NTL
29	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	20	0	Steengoed, kan	1800 - 1900	NTM	NTL
30	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	2	1	0	40	1	Chinees porselein, bord	1700 - 1800	NTM	NTM
30	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	6	1	0	100	2	Industrieel wit, bord, kom	1850 - 1900	NTL	NTL
30	5	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	2	0	60	2	Nederrijns bord	1700 - 1800	NTM	NTM
30	6	KER	11-8-2025	VAATWERK	14	4	8	280	2	Cilindrische kookpot, kachelpan, stooftest	1700 - 1850	NTM	NTM
30	7	KER	11-8-2025	VAATWERK	3	3	0	80	0	Voorraadpot	1700 - 1850	NTM	NTM
30	8	KER	11-8-2025	VAATWERK	5	2	3	80	0	Faience, bord en zalfpot	1700 - 1800	NTM	NTM
30	11	KKP	11-8-2025	PIJP	4	0	0	10	0	Pijpenstelen en fragment pijpenkop	1700 - 1850	NTM	NTL
30	13	KER	11-8-2025	SPEELGD.KNIKKER	1	0	0	10	0	Knikker, steengoed	1600 - 1900	NTM	NTM
31	1	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	3	0	700	0	Fragmenten cilindrische kookpot en deksel, Vondst nr.19 en 29	1700 - 1800	NTM	NTM
31	2	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	1	0	100	0	Fragment kachelpan	1850 - 1900	NTL	NTL
31	3	KER	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	40	0	Fragment mineraalwaterkruik	1850 - 1900	NTL	NTL
31	4	KER	11-8-2025	VAATWERK	4	2	0	65	2	Industrieel wit, bord, kom	1850 - 1900	NTL	NTL
31	5	KER	11-8-2025	SPEELGD.KNIKKER	1	0	0	40	0	Fragment grote steengoed knikker	1600 - 1900	NTM	NTL

Glas

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaalcategorie	Datum	Artefacttype	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
7	1	GLS	11-8-2025	FLES	5	1	3	300	1	Flessen		NTM	NTL
23	1	GLS	11-8-2025	VAATWERK	1	0	1	3	0	Lampenkap, melkglas	1850 - 1900	NTM	NTM
29	6	GLS	11-8-2025	VAATWERK	1	0	0	30	1	Voet drinkglas	1800 - 1900	NTM	NTL
30	14	GLS	11-8-2025	FLES	3	0	0	60	3	Fles	1700 - 1800	NTM	NTM
37	1	GLS	11-8-2025	VENSTER	21	0	0	130	0	Vensterglas	1600 - 1800	NTM	NTL
38	1	GLS	11-8-2025	VENSTER	2	0	0	160	0	Vensterglas, koeienoog	1600 - 1800	NTM	NTM
39	1	GLS	11-8-2025	FLES	2	0	0	340	1	Fles	1700 - 1800	NTM	NTM

Keramisch bouwmetaal

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begin datering	Eind datering
24	1	KBW	11-8-2025	TEGEL	8	0	0	180	0	Fayence tegels	1700 - 1800	NTM	NTM
25	1	KBW	11-8-2025	DAKPAN	4	0	0	700	0	Dakpan, rood en gesmoord	1700 - 1850	NTM	NTM
30	9	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	20	0	Faience schildpad tegel	1700 - 1800	NTM	NTM
32	1	KBW	11-8-2025	BAKSTEEN	1	0	0	700	0	Baksteen, geel, 18 x 7 x 3.5	1700 - 1800	NTM	NTM
44	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	310	0	IJsselsteen, geel, gezaagd, 16 x ? x 3.5 cm	1600 - 1800	NTM	NTM
45	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	3	0	0	1200	0	IJsselstenen, straatstenen, hard gebakken, 14 x 5 x 3.5 cm, 15 x 6 x 3.5 cm	1600 - 1800	NTM	NTM
46	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	2000	0	Dakpan, rood, ongeglazuurd, nokje, gaaf, 28 x 24 x 1 cm	1700 - 1850	NTM	NTL
47	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	4	0	0	2000	0	IJsselstenen, geel, roze, 16 x 7 x 3.5 cm, 17 x 7 x 4 cm, ? X 6 x 3 cm en ? X 8 x 3.5 cm	1700 - 1850	NTM	NTL
51	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	2500	0	Fragment plavuiz, circa 12 cm breed	1400 - 1800	LMEB	NTL

Natuursteen

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begin datering	Eind datering
1	1	SKI	11-8-2025	BOUWMAT	4	0	0	500	0			NTL	NTL
2	1	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	14	0	0	2000	0	Daklei		NTM	NTM
26	4	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	80	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
28	1	SMO	11-8-2025	BOUWELEMNT	2	0	0	120	0	Mortel	1600 - 1900	NTM	NTL
30	1	STX	11-8-2025	BOUWELEMNT	2	0	0	700	0	Bouwelement	1700 - 1900	NTM	NTL
31	6	STE	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	40	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
42	1	SLE	11-8-2025	BOUWMAT	2	0	0	470	0	Daklei	1600 - 1900	NTM	NTL
43	1	SXX	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	550	0	Natuurstenen bouwfragment	1600 - 1900	NTM	NTL
48	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	5500	0	Fragment roze natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
49	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	10500	0	Fragment roze natuursteen met uitsparing, circa 18 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
50	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	4000	0	Fragment 'flagstone', circa 30 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
52	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	3500	0	Fragment roze natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
53	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	4000	0	Fragment natuursteen, circa 13 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
54	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	6500	0	Fragment natuursteen, circa 12 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
55	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	18000	0	Fragment natuursteen, circa 38 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL
56	1	KBW	11-8-2025	BOUWMAT	1	0	0	12500	0	Fragment natuursteen, circa 20 cm lang	1400 - 1800	LMEB	NTL

Metaal

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begin datering	Eind datering
12	1	MCU	11-8-2025	XXX	7	0	0	40	0	Haakjes voor leisteel, dak		NTL	NTL
13	1	MAL	11-8-2025	BOUWELEMNT	4	0	0	30	0	Haakjes voor leisteel, dak		NTL	NTL
14	1	MXX	11-8-2025	BOUWELEMNT	4	0	0	60	0	Diversen, bouw gerelateerd		NTL	NTL
15	1	MFE	11-8-2025	XXX	22	0	0	380	0	Diversen, bouw en grafkist gerelateerd		NTM	NTL
33	2	MCU	11-8-2025	SPELD	1	0	0	1	0	Fragment spel, zat in schedel	1600 - 1800	NTM	NTM

Menselijk skeletmateriaal

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
26	5	ODB	11-8-2025	BOT	3	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaal	1600 - 1900	NTM	NTL
30	12	ODB	11-8-2025	BOT	13	0	0	150	0	Menselijk skeletmateriaal en dierlijk botmateriaal	1600 - 1800	NTM	NT NTM
31	7	OMB	11-8-2025	BOT	1	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
33	1	OMB	11-8-2025	BOT	2	0	0	40	0	Menselijk skeletmateriaal, fragment kinderschedel	1600 - 1800	NTM	NTM
34	1	OMB	11-8-2025	BOT	15	0	0	120	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
35	1	OMB	11-8-2025	BOT	10	0	0	80	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
36	1	OMB	11-8-2025	BOT	1	0	0	1	0	Menselijk skeletmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
40	1	OMB	11-8-2025	BOT	164	0	0	2000	0	Menselijk skeletmateriaal	1400 - 1800	MEB	NTM

Dierlijk botmateriaal

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht (gram)	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
17	1	ODB	11-8-2025	BOT.KAT	4	0	0	10	0	Dierlijk botmateriaal, kat		NTM	NTL
18	1	ODB	11-8-2025	KNOOP	1	0	0	2	0	Benen knoop	1700 - 1800	NTM	NTM
29	5	ODS	11-8-2025	XXX	1	0	0	20	0	Oester	1800 - 1900	NTM	NTL
29	7	ODB	11-8-2025	BOT	1	0	0	15	0	Dierlijk botmateriaal	1800 - 1900	NTM	NTL
30	2	ODS	11-8-2025	XXX	2	0	0	8	0	Oesters	1700 - 1900	NTM	NTL
31	8	ODB	11-8-2025	BOT	1	0	0	40	0	Dierlijk botmateriaal	1600 - 1800	NTM	NTM
41	1	ODB	11-8-2025	BOT	8	0	0	240	0	Dierlijk botmateriaal	1600 - 1900	NTM	NTL

Deselectielijst

Vondst nr.	Volg nr.	Materiaal categorie	Datum	Artefact type	Aantal	Rand	Wand	Gewicht	Bodem	Opmerkingen	Datering	Begindatering	Einddatering
15	1	MFE	11-8-2025	XXX	22	0	0	380	0	Diversen, bouw en grafkist gerelateerd		NTM	NTL

Bijlage 5

Fotolijst

Foto nr.	Proefsleuf nr.	Vlak	Profiel	Fototype	Fotograaf	Datum	Richting	Opnamemedium	Resolutie
1	1	1	1	VLA	Noels	11-8-2025	Diversen	Digitaal	1920x1080
2	1	1	1	PRO	Noels	11-8-2025	Diversen	Digitaal	1920x1080